Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 8. septembra 2016 [1]

Vec C-484/15

Ibrica Zulfikarpašić
proti
Slavenovi Gajerovi

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Općinski sud u Novom Zagrebu (Obecný súd v Novom Záhrebe, Chorvátsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Justičná spolupráca v občianskych veciach — Nariadenie (ES) č. 805/2004 — Európsky exekučný titul pre nesporné nároky — Akty, ktoré sa osvedčujú na základe žiadosti — Exekučný príkaz založený na verejnej listine vydaný notárom“

1. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky [2].

2. Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom Ibricom Zulfikarpašićom, advokátom so sídlom v Chorvátsku, a pánom Slavenom Gajerom, s bydliskom takisto v Chorvátsku, vo veci osvedčenia exekučného príkazu založeného na verejnej listine vydaného notárom ako európskeho exekučného titulu v zmysle nariadenia č. 805/2004.

3. Općinski sud u Novom Zagrebu (Obecný súd v Novom Záhrebe, Chorvátsko) sa v podstate pýta, či je notár, ktorý v súlade s chorvátskou právnou úpravou vydal právoplatný a vykonateľný exekučný príkaz založený na verejnej listine, príslušný na jeho osvedčenie ako európskeho exekučného titulu, ak proti nemu neboli vznesené námietky, a v prípade zápornej odpovede, či vnútroštátny súd môže vydať osvedčenie o európskom exekučnom titule pre exekučný príkaz, ak sa tento príkaz týka nesporného nároku.

4. Prejednávaná vec je pre Súdny dvor príležitosťou, aby poskytol potrebné spresnenia pojmov „rozhodnutie“ a „súd“ v zmysle nariadenia č. 805/2004 tým, že predovšetkým určí, či notára, ktorému vnútroštátne právo priznáva právomoc vydávať exekučné príkazy, možno považovať za „súd“.

5. Najprv však vzniká predbežná otázka, či je návrh na začatie prejudiciálneho konania prípustný, lebo zo znenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že obaja účastníci konania vo veci samej majú bydlisko v Chorvátsku, takže na prvý pohľad by bolo možné situáciu považovať za „čisto vnútroštátnu“ a v dôsledku toho dospieť k záveru, že sa na ňu nevzťahuje právo Únie.

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. EÚ L 143, 2004, s. 15; Mim. vyd. 19/007, s. 38.

6. V týchto návrhoch v prvom rade uvediem, že tento návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný, aj keď je spor vo veci samej medzi navrhovateľom a odporcom, ktorí majú obaja bydlisko v Chorvátskej republike. Hoci je totiž účelom vydania osvedčenia o európskom exekučnom titule v zmysle nariadenia č. 805/2004 umožniť uznanie a výkon rozhodnutia v inom členskom štáte, než je členský štát, v ktorom bolo rozhodnutie vydané, prípustnosť žiadosti o osvedčenie adresovanej súdu pôvodného členského štátu nie je podmienená preukázaním zo strany veriteľa, že spor má cezhraničnú povahu.

7. V druhom rade uvediem, že taký exekučný titul, akým je exekučný príkaz vydaný notárom, založený na verejnej listine, predstavuje rozhodnutie v zmysle článku 4 bodu 1 nariadenia č. 805/2004, ak notár príslušný na vydanie tohto príkazu koná, pri plnení tejto osobitnej funkcie, ako súd, čoho predpokladom je, že poskytuje záruky nezávislosti a nestrannosti a rozhoduje vo vlastnej právomoci rozhodnutím, ktoré jednak bolo alebo môže byť predmetom sporového konania pred tým, ako dôjde k jeho osvedčeniu ako európskeho exekučného titulu, a jednak môže byť napadnuté opravným prostriedkom podaným na súd. S výhradou overení, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, najmä pokiaľ ide o dodržanie požiadaviek nezávislosti a nestrannosti, uvediem, že notár príslušný na vydanie exekučného príkazu sa má považovať za „súd“.

8. Z toho v treťom rade vyvodím, že tento notár, ktorý predstavuje „pôvodný súd“ v zmysle článku 4 bodu 6 a článku 6 ods. 1 nariadenia č. 805/2004, je oprávnený osvedčiť ako európsky exekučný titul taký exekučný príkaz, ktorý vydal a potvrdil jeho vykonateľnosť v prípade, že dlžník nepodal námietky.

I – Právny rámec

A – *Právo Únie*

9. V odôvodneniach 5, 7 a 20 nariadenia č. 805/2004 sa uvádza:

„5. pojem ‚nesporné nároky‘ by mal zahrnovať všetky situácie, v ktorých dlžník preukázateľne nepopiera charakter alebo výšku peňažného nároku, a v ktorých veriteľ získal proti dlžníkovi buď súdne rozhodnutie alebo vykonateľný titul, ktorý vyžaduje výslovný súhlas dlžníka, či už sa jedná o súdny zmier alebo o verejnú listinu;

…

7. toto nariadenie by sa malo uplatňovať na rozhodnutia, súdne zmiery a verejné listiny o nesporných nárokoch a na rozhodnutia vydané po vznesení námietok voči rozhodnutiam, súdnym zmierom a verejným listinám, ktoré boli osvedčené ako európske exekučné tituly;

…

20. veriteľ by mal mať možnosť požiadať o vydanie osvedčenia o európskom exekučnom titule pre nesporné nároky, alebo môže namiesto toho zvoliť systém uznávania a výkonu podľa nariadenia [Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [3]] alebo iné nástroje spoločenstva“.

3 — Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42.

10. Článok 1 nariadenia č. 805/2004 nazvaný „Predmet úpravy“ stanovuje:

„Účelom tohto nariadenia je vytvorenie európskeho exekučného titulu pre nesporné nároky, aby bol na základe stanovenia minimálnych pravidiel umožnený voľný pohyb rozhodnutí, súdnych zmierov a verejných listín vo všetkých členských štátoch bez toho, aby sa v členskom štáte výkonu pred uznaním a výkonom muselo konať akékoľvek ďalšie konanie.“

11. Článok 3 uvedeného nariadenia nazvaný „Exekučné tituly, ktoré sa osvedčia ako európsky exekučný titul“, v odseku 1 stanovuje:

„Toto nariadenie sa uplatňuje na rozhodnutia, súdne zmiery a verejné listiny o nesporných nárokoch.

Nárok sa považuje za nesporný, ak:

a) s ním dlžník výslovne súhlasil tým[,] že ho uznal alebo tak urobil prostredníctvom zmieru, ktorý schválil súd alebo bol uzavretý pred súdom v priebehu konania, alebo

b) dlžník voči nemu nikdy nevzniesol námietky v priebehu súdneho konania v súlade s príslušnými procesnými požiadavkami podľa právnych predpisov členského štátu pôvodu, alebo

c) dlžník sa nezúčastnil na súdnom pojednávaní alebo nebol na takom pojednávaní zastúpený potom, ako najskôr v priebehu súdneho konania vzniesol námietky proti nároku, za predpokladu, že sa takéto konanie dlžníka podľa právnych predpisov členského štátu pôvodu rovná tichému uznaniu nároku alebo skutočností, ktoré tvrdí veriteľ, alebo

d) dlžník ho výslovne uznal vo verejnej listine.“

12. V článku 4 uvedeného nariadenia nazvanom „Vymedzenie pojmov“ sa uvádza:

„Na účely tohto nariadenia sa uplatňujú tieto definície:

1. ‚rozhodnutie‘: akékoľvek rozhodnutie vydané súdom alebo tribunálom členského štátu, bez ohľadu na to ako sa nazýva, vrátane výnosu, príkazu, rozhodnutia alebo súdneho exekučného rozkazu ako aj rozhodnutie o trovách alebo výdavkoch konania vydané súdnym úradníkom;

2. ‚nárok‘: nárok na výplatu určitej peňažnej sumy, ktorá sa stala splatnou alebo ktorej dátum splatnosti je uvedený v rozhodnutí, súdnom zmieri alebo na verejnej listine;

3. ‚verejná listina‘:

   a) dokument, ktorý bol formálne vypracovaný alebo zaregistrovaný ako verejná listina a ktorého pravosť:

      i) súvisí s podpisom a obsahom listiny; a

      ii) bola stanovená orgánom verejnej správy alebo iným orgánom splnomocneným na tento účel členským štátom, z ktorého pochádza;

   alebo

   b) dojednanie, ktoré sa týka záväzkov vyplývajúcich z výživného uzavretých so správnymi orgánmi alebo overených týmito orgánmi;

…

6. ‚pôvodný súd': súd alebo tribunál, ktorý sa zaoberá konaním v čase splnenia podmienok stanovených v článku 3 ods. 1 písm. a), b) alebo c);

7. vo Švédsku v skrátenom súdnom konaní o platobných rozkazoch (betalningsföreläggande) výraz ‚súd' zahŕňa švédsky vykonávací úrad (kronofogdemyndighet).“

B – *Chorvátske právo*

13. § 31 Ovršni zakon (exekučný zákon)[4] v znení účinnom v čase skutkových okolností vo veci samej znie:

„1. Podľa tohto zákona sú verejnou listinou faktúra, zmenka a šekový protest, ktoré sa v náležitých prípadoch doložia návratnými faktúrami na účely určenia nároku, úradný dokument, výpis z účtovných kníh, overená súkromná listina a akýkoľvek dokument považovaný za úradný v zmysle osobitných právnych predpisov. Za faktúru sa považuje aj vyčíslenie úrokov.

2. Verejná listina je vykonateľná vtedy, ak je v nej uvedená totožnosť veriteľa a dlžníka, ako aj predmet, povaha, rozsah a dátum splnenia peňažného záväzku.

3. Okrem údajov uvedených v odseku 2 tohto paragrafu musí faktúra vystavená fyzickej osobe, ktorá nevykonáva registrovanú činnosť, obsahovať informáciu pre dlžníka, že v prípade nesplnenia peňažného záväzku, ktorý sa stal splatným, môže veriteľ na základe verejnej listiny podať návrh na vykonanie exekúcie.

…“

14. V § 278 exekučného zákona sa uvádza, že „notári rozhodujú o návrhoch na vykonanie exekúcie založených na verejnej listine v súlade s ustanoveniami tohto zákona“.

15. § 357 exekučného zákona stanovuje, že rozhodnutia, súdne zmiery a verejné listiny ako európske exekučné tituly osvedčujú „súdy, správne orgány a notári alebo fyzické alebo právnické osoby prepojené s orgánmi verejnej moci, ktoré sú oprávnené vyhotoviť vykonateľný rovnopis európskeho exekučného titulu pre nesporný nárok vydaného vnútroštátnym súdom“.

16. V § 358 ods. 4 exekučného zákona je stanovené, že „ak sa notár domnieva, že nie sú splnené požiadavky na vydanie osvedčení [o európskom exekučnom titule], postúpi žiadosť o vydanie osvedčenia s príslušnou kópiou listiny, o ktorú ide, alebo spisu týkajúceho sa tejto listiny obecnému súdu, v obvode ktorého má sídlo, aby tento súd rozhodol o žiadosti“.

II – Skutkové okolnosti vo veci samej a prejudiciálne otázky

17. Po tom, ako pán Ibrica Zulfikarpašić, advokát, uzatvoril so svojím klientom pánom Slavenom Gajerom zmluvu o právnom zastupovaní, vystavil mu faktúru, ktorá zostala neuhradená.

18. Na základe tejto faktúry považovanej za „verejnú listinu“ dosiahol pán Zulfikarpašić 12. februára 2014 vydanie právoplatného exekučného príkazu notárom.

19. Dňa 13. novembra 2014 pán Zulfikarpašić predložil notárovi žiadosť o osvedčenie tohto rozhodnutia ako európskeho exekučného titulu v zmysle nariadenia č. 805/2004, aby mohol podať návrh na začatie exekučného konania na vymoženie svojej pohľadávky.

4 — *Narodne novine*, br. 112/12.

20. Keďže notár konštatoval, že nie sú splnené podmienky na vydanie osvedčenia, podľa § 358 ods. 4 exekučného zákona postúpil vec na Općinski sud u Novom Zagrebu (Obecný súd v Novom Záhrebe, Chorvátsko). Notár podľa vyjadrenia uvedeného súdu predovšetkým uviedol, že hoci článok 4 bod 7 nariadenia č. 805/2004 stanovuje, že výraz „súd“ zahŕňa švédsky vykonávací úrad, chorvátsky notársky úrad sa podľa žiadneho porovnateľného ustanovenia nepovažuje za súd v zmysle tohto nariadenia.

21. Keďže Općinski sud u Novom Zagrebu (Obecný súd v Novom Záhrebe) mal pochybnosti o súlade exekučného zákona s nariadením č. 805/2004, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Sú ustanovenia exekučného zákona týkajúce sa európskeho exekučného titulu v súlade s nariadením… č. 805/2004, teda [zahŕňa] v Chorvátskej republike – pokiaľ ide o vydanie exekučného príkazu založeného na verejnej listine v rámci exekučného konania – výraz ‚súd‘… notárov?

2. Môže notár vydať osvedčenie o európskom exekučnom titule pre právoplatný a vykonateľný exekučný príkaz založený na verejnej listine, pričom také osvedčenie sa vydá, ak voči uvedenému príkazu neboli vznesené námietky, a v prípade zápornej odpovede… môže [súd] vydať osvedčenie o európskom exekučnom titule pre exekučný príkaz založený na verejnej listine vydaný notárom, ak sa tento príkaz podľa jeho obsahu týka nesporného nároku, a aké tlačivo treba v tomto prípade použiť?“

III – Posúdenie

A – *O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania*

22. Prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania nemožno podľa môjho názoru spochybniť z dôvodu, že situácia v ktorej žiadosť o osvedčenie príkazu ako európskeho exekučného titulu je podaná na súd nachádzajúci sa v členskom štáte v ktorom veriteľ a dlžník majú bydlisko, by sa mala považovať za „čisto vnútroštátnu“ situáciu.

23. Hoci majú obaja účastníci sporu vo veci samej bydlisko v Chorvátsku, z tejto jedinej okolnosti nemožno v žiadnom prípade vyvodiť, že nariadenie č. 805/2004 nie je na tento spor uplatniteľné.

24. Po prvé rozsah pôsobnosti nariadenia č. 805/2004 nie je obmedzený na cezhraničné spory.

25. Na rozdiel od nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. (ES) 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze [5], nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. (ES) 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu [6], alebo nariadenia (EÚ) č. 655/2014 z 15. mája 2014 o zavedení konania týkajúceho sa európskeho príkazu na zablokovanie účtov s cieľom uľahčiť cezhraničné vymáhanie pohľadávok v občianskych a obchodných veciach [7], totiž nariadenie č. 805/2004 nestanovuje podmienku, že spor musí mať cezhraničný charakter, čo najčastejšie znamená, že aspoň jeden účastník konania má bydlisko alebo obvyklý pobyt v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom má sídlo konajúci súd [8].

5 — Ú. v. EÚ L 399, 2006, s. 1.

6 — Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 1.

7 — Ú. v. EÚ L 189, 2014, s. 59.

8 — Pozri článok 3 ods. 1 nariadení č. 1896/2006 a 861/2007. Podľa nariadenia č. 655/2014 je cezhraničným prípadom prípad, keď sa bankový účet alebo účty, ktoré majú byť príkazom zablokované, vedú v inom členskom štáte ako v členskom štáte súdu, na ktorý sa návrh na vydanie príkazu na zablokovanie podľa článku 6 podáva, alebo v členskom štáte, v ktorom má veriteľ bydlisko (článok 3 ods. 1 tohto nariadenia).

26. Napriek tomu, že sa uvedenými nariadeniami zaviedli nové európske konania uplatniteľné výhradne na cezhraničné spory, ktoré sa líšia od vnútroštátnych konaní, ktoré sa naďalej súbežne uplatňujú, nariadenie č. 805/2004 v skutočnosti neustanovuje jednotný európsky exekučný titul, ale na základe osvedčenia vnútroštátnych rozhodnutí, ktoré slúži ako „európsky pas“, umožňuje voľný pohyb týchto rozhodnutí v európskom justičnom priestore.

27. Keďže nie je stanovená podmienka, že spor musí mať cezhraničný charakter, nič nebráni tomu, aby sa v rámci sporu medzi dvoma účastníkmi, ktorí majú bydlisko alebo obvyklý pobyt v tom istom členskom štáte, podala žiadosť o vydanie osvedčenia o európskom exekučnom titule. Táto hypotéza je implicitne zakotvená v článku 6 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 805/2004, ktorý podriaďuje osvedčenie rozhodnutia týkajúceho sa nesporného nároku v zmysle článku 3 ods. 1 písm. b) alebo c) tohto nariadenia podmienke, aby rozhodnutie bolo vydané v členskom štáte, kde má dlžník bydlisko, ak je tento dlžník spotrebiteľom, pričom sa okrem toho nevyžaduje, aby mal veriteľ bydlisko v inom členskom štáte.

28. Tento prípad napokon zodpovedá častým situáciám, keď je dlžník vlastníkom nehnuteľností v zahraničí alebo majiteľom účtov v bankách so sídlom v iných členských štátoch. Aj vtedy, keď má dlžník bydlisko v tom istom členskom štáte ako veriteľ, tak veriteľ môže mať záujem na vydaní európskeho exekučného titulu, ktorý mu umožní podať návrh na vykonanie exekúcie týkajúcej sa majetku, ktorý sa nachádza v iných členských štátoch.

29. Po druhé na uznanie prípustnosti žiadosti o vydanie osvedčenia o európskom exekučnom titule pritom nie je potrebné, aby veriteľ preukázal, že podal návrh na uznanie alebo výkon rozhodnutia v inom členskom štáte, alebo že dlžník vlastní v iných členských štátoch majetok, na ktorý by sa mohlo uplatniť exekučné opatrenie.

30. Hoci je účelom nariadenia č. 805/2004 umožniť vo všetkých členských štátoch uznávanie a výkon rozhodnutí, súdnych zmierov a verejných listín týkajúcich sa nesporných nárokov bez potreby akéhokoľvek ďalšieho konania, žiadne ustanovenie tohto nariadenia neukladá veriteľovi povinnosť preukázať význam alebo potrebu osvedčenia.

31. V tejto súvislosti treba uviesť, že v článku 6 ods. 1 nariadenia č. 805/2004 sa spresňuje, že o osvedčenie rozhodnutia o nespornom nároku možno požiadať „v ľubovoľnom čase“, čo znamená, že veriteľ môže v zásade hneď pri podaní návrhu na začatie konania pripojiť k svojmu hlavnému návrhu subsidiárnu žiadosť o osvedčenie rozhodnutia, ktoré sa má vydať [9], ale len za predpokladu, že toto rozhodnutie je ihneď vykonateľné v členskom štáte pôvodu [10]. Pri tejto žiadosti o osvedčenie veriteľ nemusí predložiť dôkaz o tom, že podal návrh na uznanie alebo výkon rozhodnutia v inom členskom štáte alebo že dlžník je vlastníkom majetku nachádzajúceho sa v iných členských štátoch, na ktorý by sa mohlo uplatniť exekučné opatrenie. Požadovaním takýchto dôkazov, ktoré sa ťažko získavajú, by sa navyše vážne ohrozila účinnosť nariadenia č. 805/2004, ktorého účelom je uľahčiť automatický pohyb exekučných titulov jednotlivých štátov v európskom justičnom priestore. Okrem toho je celkom možné, že dlžník, ktorý má bydlisko v tom istom členskom štáte ako jeho veriteľ, si počas konania zabezpečí platobnú neschopnosť prevodom svojho majetku do zahraničia, aby sa vyhol exekúcii.

32. Európsky exekučný titul v skutočnosti automaticky zahŕňa, ako už naznačuje jeho názov, cudzí prvok, keďže jeho výhradným cieľom je umožniť pohyb exekučného titulu z jedného členského štátu do iných členských štátov, pričom slúži ako „európsky súdny pas“, ktorý možno získať bez nutnosti stanovenia voľného pohybu exekučného titulu daného členského štátu v iných členských štátoch.

9 — Pozri v tomto zmysle Praktickú príručku na uplatňovanie nariadenia o európskom exekučnom titule, dostupnú na tejto internetovej adrese: https://e-justice.europa.eu/content_european_enforcement_order-54-fr.do?clang=sk. V tejto príručke sa uvádza, že pri žiadosti o vydanie osvedčenia o európskom exekučnom titule sa nepožaduje, aby sa preukázal medzinárodný prvok, nepožaduje sa ani to, aby jedna zo strán mala sídlo alebo obvyklý pobyt v zahraničí, ani sa nemusí preukázať, že výkon rozhodnutia sa uskutoční v zahraničí (s. 14).

10 — Pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa vykonateľnosti rozhodnutia v členskom štáte pôvodu, pozri článok 6 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 805/2004.

Všimnime si tu paralelu s vydaním európskeho zatykača. Je vnútroštátny súdny orgán povinný preukázať, že sa vyžiadaná osoba nachádza v inom členskom štáte, aby mohol vydať platný európsky zatykač? Ak by tento súdny orgán, ktorý vydal zatykač, požiadal Súdny dvor o výklad ustanovení rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002[11] týkajúcich sa podmienok vydania uvedeného zatykača, musel by Súdny dvor vyhlásiť tento návrh na začatie prejudiciálneho konania za neprípustný z dôvodu, že kým vyžiadaná osoba nebola zatknutá v inom členskom štáte, situácia, ktorá viedla k sporu vo veci samej, je čisto vnútroštátnou situáciou[12]?

33. Keďže osvedčenie o európskom exekučnom titule má už vzhľadom na svoj účel skutočný európsky rozmer, návrh na začatie prejudiciálneho konania nemožno vyhlásiť za neprípustný z dôvodu, že skutkové okolnosti vo veci samej nepatria do pôsobnosti nariadenia č. 805/2004. Okrem toho je zbytočné odôvodňovať prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania judikatúrou založenou na rozsudku z 18. októbra 1990, Dzodzi[13], podľa ktorej má Súdny dvor právomoc rozhodovať o návrhu na začatie prejudiciálneho konania týkajúceho sa ustanovenia práva Únie v osobitnom prípade, keď vnútroštátne právo členského štátu odkazuje na obsah tohto ustanovenia na účely určenia ustanovení uplatniteľných na čisto vnútornú situáciu v tomto štáte[14]. Okrem toho exekučný zákon neodkazuje na obsah nariadenia č. 805/2004 na účely určenia ustanovení uplatniteľných na čisto vnútorné situácie v Chorvátskej republike, ale obmedzuje sa na určenie orgánov príslušných osvedčovať rozhodnutia, súdne zmiery a verejné listiny ako európsky exekučný titul pre nesporné nároky.

34. Z uvedeného vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania nemožno vyhlásiť za neprípustný z dôvodu, že o výkon príkazu, o aký ide vo veci samej, sa predtým nepožiadalo v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom bola podaná žiadosť o vydanie osvedčenia o európskom exekučnom titule.

35. Podotýkam, že podľa ustálenej judikatúry sa na otázky týkajúce sa práva Únie vzťahuje prezumpcia relevantnosti a Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke predloženej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad alebo posúdenie platnosti ustanovenia práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na poskytnutie užitočnej odpovede na otázku.[15] V prejednávanej veci však ani z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, ani z pripomienok oprávnených subjektov nevyplýva, že konanie vo veci samej je vykonštruované a umelé alebo že prejudiciálna otázka je čisto hypotetická.

36. Z uvedeného vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

37. Teraz prejdem ku skúmaniu otázok.

B – *O prvej prejudiciálnej otázke*

38. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sú ustanovenia exekučného zákona, ktorými sa priznáva notárom právomoc osvedčiť nimi vydaný exekučný príkaz založený na verejnej listine ako európsky exekučný titul, ak dlžník nevzniesol voči nemu námietky, zlučiteľné s nariadením č. 805/2004.

11 — Rámcové rozhodnutie o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34).

12 — V štádiu vydania európskeho zatykača vyvstáva skôr iná otázka týkajúca sa existencie sporu vo veci samej.

13 — C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360.

14 — Body 36 a 37 tohto rozsudku.

15 — Pozri v tomto zmysle najmä rozsudok zo 16. júna 2016, Saint Louis Sucre (C-96/15, EU:C:2016:450, bod 34 a citovanú judikatúru).

39. Hoci Súdny dvor v súlade so svojou pevne ustálenou judikatúrou nemôže v rámci prejudiciálneho konania rozhodovať ani o otázkach, ktoré vyplývajú z vnútroštátneho práva členských štátov, a ani o súlade vnútroštátnych právnych predpisov s právom Únie, môže poskytnúť výklad práva Únie, ktorý vnútroštátnemu súdu umožní rozhodnúť spor, ktorý pred ním prebieha. [16]

40. V prejednávanej veci má vnútroštátny súd v podstate pochybnosti, či exekučný titul, akým je exekučný príkaz vydaný notárom na základe verejnej listiny podľa exekučného zákona predstavuje rozhodnutie o nespornom nároku, ktoré možno osvedčiť ako európsky exekučný titul.

41. Na účely zodpovedania tejto otázky treba najprv uviesť, že článok 3 ods. 1 nariadenia č. 805/2004 stanovuje tri kategórie „exekučných titulov“, na ktoré sa vzťahuje postup osvedčovania. Podľa tohto ustanovenia sa toto nariadenie uplatňuje na „rozhodnutia, súdne zmiery a verejné listiny o nesporných nárokoch“.

42. V súvislosti s návrhom na začatie prejudiciálneho konania je teda potrebné preskúmať, či exekučný príkaz vydaný notárom podľa exekučného zákona patrí do niektorej z uvedených troch kategórií exekučných titulov, ktoré sa môžu osvedčovať.

43. Posúdenie exekučného príkazu ako súdneho zmieru možno vylúčiť hneď na začiatku, pretože príkaz jednostranne vydaný notárom iba na základe faktúry vystavenej veriteľom a považovanej za „verejnú listinu“ zjavne nemá charakter zmluvy, ktorej obsah závisí od vôle zmluvných strán.

44. Zostáva teda preskúmať, či tento príkaz možno považovať za verejnú listinu alebo rozhodnutie o nespornom nároku.

1. O kvalifikácii príkazu ako verejnej listiny o nespornom nároku

45. Článok 4 bod 3 nariadenia č. 805/2004 obsahuje presnú definíciu verejnej listiny, ktorou sa preberá definícia stanovená Súdnym dvorom v rozsudku zo 17. júna 1999, Unibank [17], poskytnutá pri výklade článku 50 Bruselského dohovoru [18], ktorá zasa vychádza zo Jenardovej a Möllerovej správy o Dohovore o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, podpísanom v Lugane 16. septembra 1988 [19]. Podľa tejto definície je dokument verejnou listinou, ak sú splnené tri požiadavky. Po prvé pravosť dokumentu musí byť stanovená orgánom verejnej moci, po druhé jeho pravosť sa musí týkať nielen podpisu, ale aj obsahu dokumentu, a po tretie dokument musí byť sám osebe vykonateľný v štáte, v ktorom bol vydaný. Hoci táto posledná uvedená podmienka nie je v článku 4 bodu 3 nariadenia č. 805/2004 výslovne uvedená, vyplýva z článku 25 ods. 1 tohto nariadenia, ktorý stanovuje, že na to, aby mohla byť verejná listina osvedčená ako európsky exekučný titul, musí byť „vykonateľná v jednom členskom štáte“.

46. Keďže úlohou notára je práve osvedčovať pravosť dokumentov, ktoré sú mu predložené, exekučný príkaz, ktorý vydá, by mohol na prvý pohľad zodpovedať definícii verejnej listiny ako „dokumen[tu], ktorý bol formálne vypracovaný alebo zaregistrovaný“.

16 — Pozri rozsudok z 12. júla 2012, Giovanardi a i. (C-79/11, EU:C:2012:448, bod 36 a citovanú judikatúru).

17 — C-260/97, EU:C:1999:312.

18 — Dohovor z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32), zmenený a doplnený neskoršími dohovormi o pristúpení nových členských štátov k tomuto dohovoru (ďalej len „Bruselský dohovor“).

19 — Ú. v. ES C 189, 1990, s. 57.

47. Článok 3 ods. 1 nariadenia č. 805/2004 však vyžaduje, aby sa verejná listina ako rozhodnutie alebo súdny zmier týkala nesporného nároku, a v písmene d) tohto ustanovenia sa spresňuje, že nárok sa považuje za nesporný, ak ho dlžník výslovne uznal vo verejnej listine. Povedané inými slovami, verejná listina o nespornom nároku v zmysle uvedeného ustanovenia je listina, v ktorej dlžník výslovne uznal daný nárok.

48. Exekučný príkaz vydaný notárom iba na základe faktúry vystavenej veriteľom bez toho, aby bol dlžník vyzvaný vyjadriť svoj súhlas, zjavne nespĺňa uvedenú požiadavku.

49. Tento príkaz teda nemožno považovať za verejnú listinu o nespornom nároku. Zostáva teda určiť, či ho možno považovať za „rozhodnutie“ v zmysle nariadenia č. 805/2004.

2. O kvalifikácii rozhodnutia o nespornom nároku

50. V článku 4 bode 1 nariadenia č. 805/2004 je pojem „rozhodnutie“ vymedzený ako „akékoľvek rozhodnutie vydané súdom alebo tribunálom členského štátu, bez ohľadu na to ako sa nazýva, vrátane výnosu, príkazu, rozhodnutia alebo súdneho exekučného rozkazu ako aj rozhodnutie o trovách alebo výdavkoch konania vydané súdnym úradníkom“.

51. Nariadenie č. 805/2004 však neposkytuje žiadnu všeobecnú definíciu pojmu „súd alebo tribunál členského štátu“, takže judikatúre prináleží spresniť jeho obsah, aby sa určilo, či notára, ktorému vnútroštátne právo priznáva právomoc vydávať exekučné príkazy, možno považovať za súd alebo tribunál členského štátu v zmysle tohto nariadenia.

52. Chorvátska vláda zastáva názor, že v rámci konania o vydaní exekučného príkazu založeného na verejnej listine možno notára považovať za súd.

53. Táto vláda v tomto zmysle tvrdí, že aj keď sa v článku 4 nariadenia č. 805/2004 výslovne neuvádza, že v Chorvátsku zahŕňa výraz „súd“ aj iné orgány ako napríklad notárov, toto nariadenie bolo prijaté a následne dvakrát zmenené a doplnené ešte pred pristúpením Chorvátskej republiky k Európskej únii, takže osobitosti chorvátskej právnej úpravy nemohli byť zohľadnené.

54. Uvedená vláda ďalej podotýka, že v Chorvátsku bolo prijaté rozhodnutie o rozdelení zodpovednosti v oblasti exekúcie medzi súdy a notárov, pričom notárom bola priznaná výlučná právomoc na vymáhanie nárokov na základe verejných listín.

55. Podľa chorvátskej vlády výraz „súd“ v zmysle nariadenia č. 805/2004 nevyhnutne neznamená, že osoby a orgány, ktoré vedú konanie, sú formálne súčasťou štátneho súdnictva. Podľa jej názoru stačí, aby mal dotknutý orgán nezávislý a nestranný charakter a aby sa jeho organizácia a činnosť riadili vopred stanovenými pravidlami. Uvedená vláda navyše tvrdí, že notári spĺňajú požiadavky, ktoré stanovil Súdny dvor v rozsudku zo 17. septembra 1997, Dorsch Consult [20], v súvislosti s vymedzením pojmu súdny orgán v zmysle článku 267 ZFEÚ.

56. Táto vláda ďalej poznamenáva, že notári majú dôveru verejnosti a ich povinnosti veľmi podrobne upravujú zákonné ustanovenia, a osobitne Zakon o javnom bilježništvu (zákon o notároch) [21], ktorým sa zaručuje ich profesionalita, vážnosť a zodpovednosť pri výkone právomocí, ktoré im boli zverené.

57. Uvedená vláda sa navyše domnieva, že chorvátska právna úprava je odôvodnená vzhľadom na cieľ nariadenia č. 805/2004, ktorým je zjednodušiť postup vzájomného uznávania rozhodnutí a súčasne sa vyhnúť nevýhodám spojeným s postupom na získanie vyhlásenia o vykonateľnosti (*exequatur*).

20 — C-54/96, EU:C:1997:413.

21 — *Narodne novine*, br. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07 a 75/09.

58. Chorvátska vláda nakoniec zdôrazňuje, že postup vydávania exekučného príkazu notárom zabezpečuje ochranu základných práv dlžníka, lebo notár môže vydať exekučný príkaz len vtedy, keď je návrh na vykonanie exekúcie podľa jeho názoru prípustný a dôvodný, že exekučný príkaz sa doručuje dlžníkovi podľa všeobecných pravidiel doručovania procesných písomností, ako je napríklad návrh na začatie konania, že dlžník má možnosť vzniesť námietky, pričom o tejto možnosti, ako aj o podmienkach a lehote na podanie tohto opravného prostriedku je riadne upovedomený, a že notár môže opatriť exekučný príkaz doložkou vykonateľnosti len v prípade, ak neboli vznesené námietky a uplynula lehota ôsmich dní.

59. Európska komisia zastáva opačný názor.

60. Domnieva sa, že výklad pojmu „súd“ v zmysle nariadenia č. 805/2004 by mal zodpovedať výkladu tohto pojmu v zmysle nariadenia č. 44/2001, keďže obe tieto nariadenia sa vzťahujú na oblasť justičnej spolupráce v občianskych veciach a stanovujú pravidlá, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

61. Hoci Komisia uznáva, že notári môžu viesť „kvázisúdne“ konania a prijímať rozhodnutia podobné súdnym rozhodnutiam, zastáva názor, že takéto rozhodnutia nemožno označovať za „súdne“ v zmysle nariadenia č. 805/2004, lebo na to, aby sa mohli považovať za také rozhodnutia, musia spĺňať minimálne procesné pravidlá obsiahnuté v tomto nariadení, ktoré majú zabezpečiť úplné dodržiavanie práva na spravodlivý proces.

62. Komisia dodáva, že ak je zámerom normotvorcu Únie považovať rozhodnutia príslušných orgánov za rovnocenné rozhodnutiam vydaným súdmi členských štátov, výslovne to uvedie v príslušnom právnom nástroji, čo navyše vyplýva z článku 4 bodu 7 nariadenia č. 805/2004, ktorý stanovuje, že v skrátenom súdnom konaní o platobných rozkazoch výraz „súd“ zahŕňa švédsky vykonávací úrad. Ak by sa teda exekučné príkazy notárov mali považovať za súdne rozhodnutia, muselo by dôjsť k zmene a doplneniu nariadenia č. 805/2004.

63. Pri rozhodovaní medzi dvoma protichodnými názormi chorvátskej vlády a Komisie sa treba jednak bližšie zamerať na obsah definícií pojmov „rozhodnutie“ a „súd“ v nástrojoch sekundárneho práva týkajúcich sa justičnej spolupráce v občianskych veciach, a jednak preskúmať to, čo vyplýva z judikatúry. Súdnemu dvoru navrhnem riešenie po uskutočnení tejto dvojitej analýzy.

a) Vymedzenie pojmov „rozhodnutie“ a „súd“ v nástrojoch sekundárneho práva týkajúcich sa justičnej spolupráce v občianskych veciach

64. Rovnako ako v nariadení č. 44/2001 a potom v nariadení (EÚ) č. 1215/2012 [22], ktoré ho nahradilo, normotvorca Únie prebral do nariadenia č. 805/2004 definíciu pojmu rozhodnutie uvedenú v Bruselskom dohovore.

65. Z analýzy právnych nástrojov Únie týkajúcich sa justičnej spolupráce v občianskych veciach je zrejmý jednotný prístup k pojmu rozhodnutie [23], ktorý je vymedzený *systémovo* na základe súdnej povahy pôvodcu aktu. Rozhodnutím je tak každý akt orgánu, ktorý má postavenie súdu.

66. Táto jednotná definícia však v skutočnosti zastiera výraznú odlišnosť, lebo normotvorca Únie sformuloval značne odlišné definície neoddeliteľného pojmu „súd“, ktorý je podľa všetkého poňatý veľmi rozdielne. V tejto súvislosti sa domnievam, že možno určiť tri hlavné tendencie, ktoré zodpovedajú trom rôznym spôsobom ponímania uvedeného pojmu.

22 — Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).

23 — Pozri okrem článku 32 nariadenia č. 44/2001 a článku 2 písm. a) nariadenia č. 1215/2012 aj článok 2 ods. 1 bod 1 nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1) a článok 4 ods. 8 nariadenia č. 655/2014.

67. Prvá tendencia sa vyznačuje tým, že určité orgány sa v konkrétnych prípadoch *považujú* za súdy. Táto tendencia sa prejavuje v článku 4 nariadenia č. 805/2004, ktorý síce nevymedzuje pojem „súd“, ale vo svojom odseku 7 spresňuje, že vo Švédsku v skrátenom súdnom konaní o platobných rozkazoch výraz „súd“ zahŕňa švédsky vykonávací úrad. Rovnaká tendencia sa prejavuje v článku 3 nariadenia č. 1215/2012, ktorý stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia pojem ‚súd‘ zahŕňa tieto orgány v rozsahu, v akom majú právomoc vo veciach, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia:

a) v Maďarsku notár (közjegyző) v skrátených konaniach týkajúcich sa platobných rozkazov (fizetési meghagyásos eljárás);

b) vo Švédsku exekučný orgán (Kronofogdemyndigheten) v skrátených konaniach týkajúcich sa platobných rozkazov (betalningsföreläggande) a pomoci (handräckning).“

68. Je zaujímavé, že podľa uvedeného ustanovenia sa teda maďarským notárom v konaniach o platobných rozkazoch výslovne priznáva postavenie súdu. Neskôr uvidíme, akú dôsledky vyplývajú z toho, že sa postavenie súdu priznáva výhradne maďarským notárom.

69. Druhou tendenciou zrejmou v právnych predpisoch Únie je tendencia *oslabenia konkrétnosti* pojmu „súd“ prostredníctvom jeho nahrádzania výrazom „príslušný orgán“. Táto tendencia sa prejavuje najmä v článku 2 bode 1 nariadenia (ES) č. 2201/2003 [24], ktorý definuje pojem „súd“ ako „všetky orgány v členských štátoch s právomocou vo veciach, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia“, a v článku 2 bode 2 uvedeného nariadenia, ktorý definuje pojem „sudca“ ako „sudcu alebo úradníka, ktorý má právomoci rovnocenné právomociam sudcu vo veciach, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti… nariadenia [č. 2201/2003]“. Do tejto kategórie patrí aj článok 5 bod 3 nariadenia č. 1896/2006, ktorý definuje „súd“ ako „akýkoľvek orgán v členskom štáte s právomocou vo vzťahu k európskym platobným rozkazom alebo akejkoľvek inej súvisiacej záležitosti“.

70. Predmetná tendencia sa odzrkadľuje v Dohovore o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach podpísanom v Lugane 30. októbra 2007 [25], ktorého uzavretie bolo v mene Spoločenstva schválené rozhodnutím Rady 2009/430/ES z 27. novembra 2008 [26], keďže článok 62 tohto dohovoru stanovuje, že „sa pod výrazom ‚súd‘ rozumejú všetky orgány, ktorým štát viazaný týmto dohovorom priznáva právomoc vo veciach, ktoré patria do pôsobnosti tohto dohovoru“.

71. Treťou tendenciou, ktorá sa prejavuje v súčasných právnych predpisoch Únie, je *definovanie* pojmu „súd“ na základe záverov vyplývajúcich z v judikatúry. Tento zaujímavý vývoj sa prejavil najmä v článku 2 ods. 2 prvom pododseku nariadenia č. 4/2009 [27], ktorý stanovuje, že pojem „súd“ zahŕňa aj správne orgány v členských štátoch príslušné vo veciach vyživovacej povinnosti za predpokladu, že tieto orgány poskytujú záruky týkajúce sa nestrannosti a práva strán na vypočutie a ich rozhodnutia podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom boli vydané:

— môžu byť napadnuté opravným prostriedkom podaným justičným orgánom alebo preskúmané týmto orgánom a

— majú podobnú právnu silu a účinky ako rozhodnutie justičného orgánu v rovnakej veci.

24 — Nariadenie Rady z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243).

25 — Ďalej len „Luganský dohovor“.

26 — Ú. v. EÚ L 147, 2009, s. 1.

27 — V odôvodnení 12 tohto nariadenia sa spresňuje, že „s cieľom zohľadniť rôzne spôsoby riešenia otázok týkajúcich sa vyživovacej povinnosti v členských štátoch by sa toto nariadenie malo vzťahovať tak na súdne rozhodnutia, ako aj na rozhodnutia vydané správnymi orgánmi za predpokladu, že tieto orgány poskytujú záruky týkajúce sa najmä nestrannosti a práva strán na vypočutie. Tieto orgány by preto mali uplatňovať všetky normy tohto nariadenia“.

72. Článok 3 ods. 2 prvý pododsek nariadenia (EÚ) č. 650/2012 [28] sa nesie v rovnakom duchu, keď definuje „súd“ ako „akýkoľvek justičný orgán, iný orgán a príslušník právnického povolania, ktorý má právomoc v dedičských veciach, vykonáva funkcie justičného orgánu alebo koná na základe poverenia justičného orgánu alebo pod kontrolou justičného orgánu“, pokiaľ tento iný orgán a príslušník právnického povolania, ako aj nimi vydávané rozhodnutia spĺňajú rovnaké podmienky ako sú tie, ktoré platia pre správne orgány a nimi vydávané rozhodnutia v zmysle článku 2 ods. 2 prvého pododseku nariadenia č. 4/2009.

73. Na základe tejto analýzy sa ukazuje, že pojem „súd“ je poznačený nekontrolovaným rozširovaním definícií, ktoré sa zrejme nahromadili postupom času, pričom medzi nimi nebola prakticky žiadna koherencia. Kým niektoré právne nástroje, ktoré obsahujú taxatívny výpočet správnych orgánov považovaných za súdy, by mohli podnecovať k reštriktívnemu výkladu tohto pojmu, pri iných nástrojoch je ponímanie tohto pojmu naopak široké, či dokonca veľmi pružné, keďže tento pojem zahŕňa akýkoľvek príslušný orgán v zmysle vnútroštátneho práva, a napokon ďalšie nástroje zavádzajú definíciu, ktorá sa pojmovo približuje, ako ešte uvidíme, k definícii stanovenej v judikatúre Súdneho dvora.

b) Vymedzenie pojmov „rozhodnutie“ a „súd“ v judikatúre Súdneho dvora

74. Otázky položené vnútroštátnym súdom sa ocitajú na križovatke dvoch línií judikatúry.

75. Prvá línia sa týka pojmu „rozhodnutie“, resp. „rozsudok“ v oblasti justičnej spolupráce v občianskych a obchodných veciach.

76. Táto línia judikatúry má svoje korene vo výklade článku 25 Bruselského dohovoru, ktorý rovnako ako článok 4 nariadenia č. 805/2004 vymedzuje tento pojem ako každé rozhodnutie vydané súdom alebo tribunálom členského štátu, bez ohľadu na jeho označenie.

77. Súdny dvor už v minulosti rozhodol, že pojem „rozsudok“ vymedzený v článku 25 tohto dohovoru, ktorého ním podaný výklad sa v zásade týka aj príslušného ustanovenia nariadenia č. 44/2001, znamená „výhradne súdne rozhodnutia, ktoré skutočne vydal súd zmluvného štátu“ [29], pričom so zreteľom na správu k dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ktorú vypracoval pán P. Jenard [30], spresnil, že určenie výšky trov konania súdnym úradníkom sa považuje za „rozsudok“, lebo súdny úradník „koná ako orgán súdu“, ktorý rozhodoval vo veci samej, a „v prípade sporu rozhodne o trovách konania súdny orgán v pravom zmysle slova“ [31].

78. Súdny dvor z tejto definície vyvodil, že na to, aby mohol byť akt považovaný za „rozsudok“ v zmysle Bruselského dohovoru, „musí byť vydaný súdnym orgánom zmluvného štátu, ktorý rozhoduje vo vlastnej právomoci sporné veci medzi účastníkmi konania“ [32].

79. Okrem *systémovej* požiadavky, ktorá bola výslovne stanovená v článku 25 Bruselského dohovoru, Súdny dvor postupne stanovil dve ďalšie požiadavky – jednu *procesnú* a druhú *vecnú*.

28 — Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107).

29 — Rozsudok z 2. júna 1994, Solo Kleinmotoren (C-414/92, EU:C:1994:221, bod 15).

30 — Ú. v. ES C 59, 1979, s. 1, osobitne s. 42 *in fine*.

31 — Rozsudok z 2. júna 1994, Solo Kleinmotoren (C-414/92, EU:C:1994:221, bod 16).

32 — Pozri rozsudok z 2. júna 1994, Solo Kleinmotoren (C-414/92, EU:C:1994:221, bod 17).

80. *Procesnou* požiadavkou je, aby konania prebiehali pri prijímaní súdnych rozhodnutí v súlade s právom na obhajobu.[33] Súdny dvor však rozhodol, že na to, aby sa na rozhodnutie vzťahovali pravidlá uznávania a výkonu rozsudkov stanovené Bruselským dohovorom, postačuje, aby pred tým, než dôjde k podaniu návrhu na ich uznanie alebo výkon v inom štáte, ako je štát, kde boli vydané, boli alebo mohli byť rôznym spôsobom predmetom sporového konania v štáte ich vydania.[34] Súdny dvor tak označil za „rozsudok" uznesenie o úhrade preddavku prijaté s cieľom skončiť nesporové konanie v prvom stupni, ktoré však môže byť predmetom sporového konania pred tým, ako dôjde k jeho uznaniu alebo výkonu,[35] platobný rozkaz, proti ktorému môže dlžník podať námietky, čím sa dané konanie zmení na riadne sporové konanie,[36] alebo vydaný rozsudok pre zmeškanie v občianskom súdnom konaní, ktoré spravidla vychádza zo zásady kontradiktórnosti.[37]

81. *Vecná* požiadavka znamená, že orgán, ktorý je pôvodcom aktu, musí plniť určitú úlohu pri vypracovávaní tohto aktu. Ako som už uviedol, akt musí byť vydaný súdnym orgánom, „ktorý rozhoduje vo vlastnej právomoci sporné veci"[38], čo podľa Súdneho dvora vylučuje súdny zmier, ktorý má hlavne zmluvný charakter v tom zmysle, že jeho obsah závisí predovšetkým od vôle účastníkov konania[39].

82. Pojem „rozsudok" v zmysle Bruselského dohovoru v konečnom dôsledku znamená zásah súdneho orgánu, ktorý disponuje voľnou úvahou a rozhoduje pri dodržaní práva na obranu.

83. Judikatúra týkajúca sa Bruselského dohovoru a nariadenia č. 44/2001 nám však neposkytuje takmer žiadne spresnenie obsahu pojmu súdny orgán. Na účely jeho vymedzenia je preto potrebné vychádzať z judikatúry, ktorá sa zaoberá touto otázkou z hľadiska článku 267 ZFEÚ.

84. Druhá línia judikatúry súvisí s pojmom „súdny orgán" v zmysle článku 267 ZFEÚ.

85. Bez toho, aby bolo potrebné podrobne vysvetľovať všetky odtienky judikatúry, pri ktorej sa uplatnila aj „metóda pokusu a omylu"[40], len pripomeniem, že pri posudzovaní, či má vnútroštátny orgán postavenie „súdneho orgánu", Súdny dvor, ktorý neposkytol všeobecnú a abstraktnú definíciu tohto pojmu, uplatňuje určovaciu metódu založenú na zohľadnení súboru súhlasných nepriamych dôkazov, ako sú zriadenie tohto orgánu zákonom, jeho trvalý charakter, záväzný charakter jurisdikcie, kontradiktórna povaha konania, použitie právnych predpisov orgánom, ako aj jeho nezávislosť.

33 — Pozri rozsudok z 21. mája 1980, Denilauler (125/79, EU:C:1980:13, bod 13). Pozri v súvislosti s nariadením č. 44/2001 rozsudok zo 17. novembra 2011, Hypoteční banka (C-327/10, EU:C:2011:745, bod 48).

34 — Pozri rozsudok z 21. mája 1980, Denilauler (125/79, EU:C:1980:13, bod 13).

35 — Pozri rozsudok zo 14. októbra 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, body 50 až 52).

36 — Pozri rozsudok z 13. júla 1995, Hengst Import (C-474/93, EU:C:1995:243, body 14 a 15).

37 — Pozri rozsudok z 2. apríla 2009, Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219, body 23 až 25).

38 — Pozri okrem rozsudku z 2. júna 1994, Solo Kleinmotoren (C-414/92, EU:C:1994:221, bod 17), tiež rozsudok zo 14. októbra 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, bod 45).

39 — Pozri rozsudok z 2. júna 1994, Solo Kleinmotoren (C-414/92, EU:C:1994:221, bod 18). Musím však uviesť, že rozsudok z 2. apríla 2009, Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219), ktorý uznal za „rozsudok" anglické rozsudky pre zmeškanie (default judgment), sa považoval za rozhodnutie, ktoré spôsobilo zásadnú zmenu v judikatúre Súdneho dvora, keďže anglický súd v takomto konaní podľa všetkého nevykonáva súdnu moc (pozri najmä CUNIBERTI, G.: La reconnaissance en France des jugements par défaut anglais – À propos de l'affaire Gambazzi-Stolzenberg. In: *Revue critique de droit international privé*, č. 4, 2009, s. 685, body 33 a 34).

40 — Pozri BARAV, A.: Tâtonnement préjudiciel – La notion de juridiction en droit communautaire. In: *Études sur le renvoi préjudiciel dans le droit de l'Union européenne*. Bruxelles: Bruylant, 2011, s. 37.

86. Súdny dvor tak uznal, že správny orgán, ktorý rozhoduje v určitom spore, a teda plní funkciu súdneho orgánu, možno považovať za súdny orgán oprávnený položiť prejudiciálnu otázku. [41] V súlade so svojou ustálenou judikatúrou, podľa ktorej posúdenie, či má orgán postavenie „súdneho orgánu“, predstavuje otázku, ktorá spadá výlučne pod právo Únie, Súdny dvor uviedol, že skutočnosť, že vnútroštátny orgán sa vo vnútroštátnom práve považuje za správny orgán, nie je sama osebe rozhodujúca na účely uvedeného posúdenia. [42]

c) Návrh odpovede na prejudiciálnu otázku

87. Z právneho kontextu, ktorý som práve objasnil, celkom prirodzene vyplývajú tri riešenia, ako vymedziť pojem „súd“ v zmysle nariadenia č. 805/2004.

88. Prvým riešením je možnosť reštriktívneho výkladu pojmu „súd“, ktorý sa obmedzuje na súdne orgány v pravom zmysle slova, a teda nezahŕňa také orgány, ktoré nie sú systémovo prepojené so štruktúrou súdnictva príslušného členského štátu, až na výnimky výslovne stanovené normotvorcom Únie.

89. Druhým riešením je naopak extenzívny výklad, ktorý pod pojem „súd“ zahŕňa každý orgán, ktorý je príslušný podľa práva členského štátu.

90. Tretím riešením, ktoré označím za „stredné“ riešenie, spočíva v zohľadnení charakteristických čŕt súdu, ako sú uvedené v tradičnej judikatúre Súdneho dvora podávajúcej výklad článku 267 ZFEÚ, čo znamená pripustiť, že chorvátskych notárov možno za určitých podmienok považovať za „súdy“ v zmysle nariadenia č. 805/2004.

91. Podľa môjho názoru pripadá najmenej do úvahy prvé riešenie.

92. Hoci je stanovisko Komisie vyjadrené v jej písomných aj ústnych pripomienkach do určitej miery nejednoznačné, zdá sa, že zodpovedá tomuto riešeniu, keďže táto inštitúcia sa domnieva – pričom však vôbec neuskutočnila analýzu podmienok, za akých konajú chorvátski notári –, že rozhodnutia, ktoré vydávajú, by sa mohli považovať za „súdne rozhodnutia“ v zmysle nariadenia č. 805/2004 len vtedy, keď by došlo k zmene a doplneniu uvedeného nariadenia v tom zmysle, že rozhodnutia notárov by boli rovnocenné súdnym rozhodnutiam.

93. Hlavným odôvodnením podporujúcim toto prvé riešenie je to, že ak by normotvorca Únie zamýšľal stanoviť, že určitý orgán sa má považovať za súd, výslovne by to uviedol v dotknutom právnom akte. V nariadení č. 805/2004 sa pritom nespomínajú chorvátski notári, no v článku 4 bode 7 tohto nariadenia je spomenutý švédsky vykonávací úrad v skrátenom súdnom konaní o platobných rozkazoch a v článku 3 nariadenia č. 1215/2012 sa okrem uvedeného švédskeho vykonávacieho orgánu výslovne priznáva rovnaké postavenie, aké majú súdy, aj maďarským notárom v skrátenom súdnom konaní o platobných rozkazoch.

94. Tento reštriktívny výklad by navyše mohol vychádzať aj z porovnania s článkom 62 Luganského dohovoru, lebo skutočnosť, že nariadenia č. 805/2004 a č. 1215/2012 neobsahujú obdobné ustanovenie, ktoré by pod pojem „súd“ zahrnulo každý príslušný orgán, svedčí o tom, že nebolo zámerom normotvorcu Únie, aby sa pojem „súd“ v týchto dvoch nariadeniach chápal v čisto funkčnom význame.

41 — Pokiaľ ide o Vergabeüberwachungsausschuß des Bundes (Spolkový výbor pre dohľad nad verejným obstarávaním, Nemecko), pozri rozsudok zo 17. septembra 1997, Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, body 37 a 38), a – pokiaľ ide o Tribunal Català de Contractes del Sector Públic (Katalánsky tribunál pre verejné obstarávanie, Španielsko) – novší rozsudok zo 6. októbra 2015, Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, body 17 až 27).

42 — Pozri rozsudok zo 6. októbra 2015, Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, bod 17).

95. Na prvý pohľad sa síce zdá, že reštriktívny výklad sa opiera o presvedčivý argument týkajúci sa znenia článku 4 nariadenia č. 805/2004, ale ďalšie, dôležitejšie argumenty svedčia v prospech širšieho výkladu.

96. Po prvé existuje aj iný spôsob výkladu ustanovení článku 4 bodu 7 nariadenia č. 805/2004 a článku 3 nariadenia č. 1215/2012. Skutočnosť, že normotvorca Únie stanovil, že určité správne orgány treba považovať za „súdy“, totiž ešte neznamená, že na základe tradičných kritérií stanovených v judikatúre nemožno za súdy považovať aj iné orgány. Je pravda, že na základe „určenia práva“ nemožno automaticky považovať za „súd“ v zmysle nariadenia č. 805/2004 iný orgán než švédsky vykonávací úrad, ale žiadne ustanovenie tohto nariadenia nebráni uznaniu tohto orgánu za „súd“, ak sa preukáže, že podľa tradičnej judikatúry Súdneho dvora má jeho charakteristické črty.

97. Po druhé takáto veľká miera určitosti pri ponímaní pojmu súd by bola veľmi novátorská vzhľadom na svoj striktný charakter, lebo by vôbec nezodpovedala judikatúre Súdneho dvora, ktorá tým, že pojmu „súd“ dala v rámci nástroja justičnej spolupráce, akým je návrh na začatie prejudiciálneho konania, samostatný obsah, priznala správnym orgánom so súdnymi právomocami rovnaké postavenie, aké má „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ.

98. Po tretie táto nová miera určitosti by znamenala popretie nezávislého charakteru pojmu súd v práve Únie, lebo na to, aby sa určitý orgán pokladal za „súd“, by stačilo, aby ho členský štát pôvodu označil za „súdny orgán“ a začlenil ho, hoci len formálne, do svojej vnútroštátnej štruktúry súdnictva.

99. Po štvrté, takýto reštriktívny výklad nie je podľa môjho názoru zlučiteľný so zásadou vzájomného uznávania rozhodnutí, z ktorej vychádza systematika nariadenia č. 805/2004. Táto zásada vyžaduje, aby sa s rozhodnutím, ktoré bolo vydané v členskom štáte pôvodu a osvedčené súdom tohto štátu ako európsky exekučný titul, zaobchádzalo na účely jeho výkonu, ako keby bolo vydané v členskom štáte, v ktorom sa požaduje jeho výkon. V súlade s logikou systému založeného na vzájomnom uznávaní rozhodnutí by sa každý orgán, ktorý určitý akt označí za rozhodnutie vykonateľné v členskom štáte pôvodu, mal považovať za „súd“, ktorého rozhodnutiam by sa mal umožniť voľný pohyb v ostatných členských štátoch.

100. Uvedené reštriktívne riešenie treba odmietnuť z týchto štyroch dôvodov.

101. Ak to preženiem, logika vzájomného uznávania rozhodnutí by mohla odôvodniť prijatie opačného, najširšieho riešenia, pri ktorom by došlo k splývaniu pojmov súd a príslušný orgán. Takéto riešenie by umožnilo, aby bol chorvátsky notár považovaný za „súd“ v zmysle nariadenia č. 805/2004, už len z toho dôvodu, že mu exekučný zákon priznáva právomoc vydávať exekučné príkazy a osvedčovať ich ako európske exekučné tituly.

102. Nemyslím si však, že toto riešenie je správne.

103. Uvedené riešenie nie je v súlade so samotným znením článku 4 nariadenia č. 805/2004, ktorý – na rozdiel od článku 2 bodu 1 nariadenia č. 2201/2003, článku 5 bodu 3 nariadenia č. 1896/2006 a článku 62 Luganského dohovoru – nezovšeobecnil ani netrivializoval pojem „súd“.

104. Okrem toho, ak by výraz „súd“ zahŕňal každý príslušný orgán, potom nevidím dôvod, prečo by normotvorca Únie výslovne označil švédsky vykonávací úrad za súd.

105. Preto navrhujem prijať stredné riešenie, ktoré v skutočnosti spočíva v prebratí určovacej metódy, ktorú použil Súdny dvor pri vymedzení pojmu „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, so zreteľom na systematiku a účel nariadenia č. 805/2004, ktorého viaceré ustanovenia podľa mňa zdôrazňujú význam dodržiavania procesných záruk.

106. Treba teda konštatovať, že pokiaľ ide o rozhodnutia, pri vymedzení nároku, ktorý sa „považuje za nesporný“, v zmysle článku 3 tohto nariadenia treba zohľadniť správanie dlžníka „v priebehu *súdneho* konania“.[43] Toto ustanovenie podľa môjho názoru predpokladá existenciu konania, ktoré rešpektuje právo dlžníka byť vypočutý a vzniesť námietky voči návrhu veriteľa.

107. Okrem toho nariadenie č. 805/2004 podmieňuje osvedčenie rozhodnutia o nespornom nároku vydaného v členskom štáte dodržaním minimálnych procesných pravidiel s cieľom zabezpečiť, aby bol dlžník včas informovaný jednak o súdnom konaní, ktoré sa proti nemu vedie, ako aj o požiadavkách na jeho aktívnu účasť v konaní, ak chce poprieť predmetný nárok, a jednak o dôsledkoch jeho neúčasti, a to takým spôsobom, aby si mohol pripraviť obhajobu. Vzhľadom na nebezpečenstvá vyplývajúce zo zavedenia domnienky nevznesenia námietok proti nároku založenej na nečinnosti dlžníka v priebehu súdneho konania predstavuje dodržanie minimálnych procesných záruk jednu zo základných požiadaviek, ktorej splnenie musí „súd“ zabezpečiť.

108. V konečnom dôsledku by mal pojem „súd“ v zmysle nariadenia č. 805/2004 znamenať každý orgán, ktorý poskytuje záruky týkajúce sa nezávislosti a nestrannosti, rozhoduje vo vlastnej právomoci rozhodnutím, ktoré jednak bolo alebo môže byť predmetom sporového konania pred tým, ako dôjde k nastoleniu otázky týkajúcej sa jeho osvedčenia ako európskeho exekučného titulu, a jednak môže byť napadnuté opravným prostriedkom podaným na súdny orgán.

109. Uvedená funkčná definícia pojmu „súd“ podľa môjho názoru zodpovedá tradičnému ponímaniu tohto pojmu a zároveň umožňuje zohľadniť súčasný trend spočívajúci vo väčšom využívaní inštitútu mimosúdneho riešenia niektorých – najmä hromadných – sporov s cieľom odbremeniť súdne orgány.

110. V prvom rade sa domnievam, že keď chorvátski notári vydávajú exekučné príkazy, skutočne vykonávajú činnosť súdnej povahy, a to napriek skutočnosti, že uplatnené konanie je skrátené a podobá sa konaniu o platobnom rozkaze.

111. V tomto ohľade chorvátska vláda poskytla vo svojich písomných pripomienkach zaujímavé spresnenia týkajúce sa záruk, ktoré sa poskytujú dlžníkom v exekučnom konaní pred notárom. Podľa jej tvrdení notár vydá exekučný príkaz až po tom, ako sám posúdi prípustnosť a dôvodnosť návrhu. Okrem toho musí odporcovi doručiť exekučný príkaz podľa pravidiel, ktoré odporcovi zaručujú možnosť poprieť nárok uplatnený voči nemu, s uvedením možnosti podať námietky na súd, ako aj lehoty na ich podanie. Chorvátska vláda uvádza, že notár môže opatriť exekučný príkaz doložkou vykonateľnosti, až keď uplynie lehota ôsmich dní po uplynutí lehoty na podanie námietok.

112. Na pojednávaní uviedla chorvátska vláda ďalšie spresnenia, napríklad že zákon o notároch a etický kódex notárov zaručujú nezávislosť a nestrannosť notára vo vzťahu k navrhovateľovi pri výkone jeho osobitných úloh týkajúcich sa vydávania exekučných príkazov založených na verejných listinách. Chorvátska vláda tvrdí, že notár nie je len registračným úradníkom, keďže preskúma návrh a posúdi jeho prípustnosť a dôvodnosť.

113. Podľa informácií, ktoré poskytla chorvátska vláda, je teda notár podľa všetkého pri výkone svojej osobitnej činnosti týkajúcej sa vydávania exekučných príkazov v postavení tretej osoby, ktorá nemá nič spoločné s dotknutými záujmami a nedochádza u neho k stretu záujmov, ktorý by mohol vzniknúť pri výkone iných jeho činností.

114. S výhradou overení, ktoré musí vykonať vnútroštátny súd, sa teda zdá, že vtedy, keď notár nekoná ako verejný úradník, ale ako orgán poverený vydávaním exekučných príkazov, koná ako nezávislý a nestranný orgán.

43 — Pozri článok 3 ods. 1 písm. a) až c) uvedeného nariadenia. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

115. Za týchto podmienok sa domnievam, že exekučný príkaz vydaný notárom možno považovať za „rozhodnutie“ v zmysle článku 4 bodu 1 nariadenia č. 805/2004. Zostáva určiť, či notár môže takisto osvedčiť toto rozhodnutie ako európsky exekučný titul.

C – *O druhej prejudiciálnej otázke*

116. Vnútroštátny súd sa svojou druhou otázkou v podstate pýta, či notár, ktorý vydal na základe verejnej listiny exekučný príkaz, ktorý sa stal vykonateľným vzhľadom nato, že dlžník nepodal námietky, je oprávnený osvedčiť tento exekučný príkaz ako európsky exekučný titul.

117. Z článku 6 ods. 1 nariadenia č. 805/2004 vyplýva, že žiadosť o osvedčenie ako európsky exekučný titul sa musí podať na pôvodný súd, ktorý je definovaný článkom 4 bodom 6 tohto nariadenia ako „súd alebo tribunál, ktorý sa zaoberá konaním v čase splnenia podmienok stanovených v článku 3 ods. 1 písm. a), b) alebo c“, teda súd, ktorý vo veci koná v čase, keď boli splnené podmienky umožňujúce predpokladať nespornú povahu nároku.

118. V systéme stanovenom exekučným zákonom je to teda notár, ktorý sa má považovať za „pôvodný súd“, keď dlžník nepodal námietky proti exekučnému príkazu a tento príkaz sa stal vykonateľným.

119. To, že osvedčenie rozhodnutia ako európskeho exekučného titulu považoval Súdny dvor v rozsudku zo 16. júna 2016, Pebros Servizi (C-511/14, EU:C:2016:448) za akt súdnej povahy, nebráni tomu, aby toto osvedčenie mohol vykonať notár, ak tento notár spĺňa všetky podmienky nato, aby ho bolo možné považovať za „súd“ v zmysle nariadenia č. 805/2004.

IV – Návrh

120. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Općinski sud u Novom Zagrebu (Obecný súd v Novom Záhrebe, Chorvátsko), takto:

1. Pojem „rozhodnutie“ v zmysle článku 4 bodu 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky, sa má vykladať v tom zmysle, že exekučný titul, akým je exekučný príkaz vydaný notárom na základe verejnej listiny, predstavuje „rozhodnutie“ v zmysle článku 4 bodu 1 nariadenia č. 805/2004, za predpokladu, že notár príslušný na vydanie tohto príkazu koná, pri plnení tejto osobitnej funkcie, ako súd, čoho predpokladom je, že poskytuje záruky nezávislosti a nestrannosti a rozhoduje vo vlastnej právomoci rozhodnutím, ktoré jednak bolo alebo môže byť predmetom sporového konania pred jeho osvedčením ako európskeho exekučného titulu, a jednak môže byť napadnuté opravným prostriedkom podaným na súdny orgán. Vnútroštátny súd musí overiť, či notár spĺňa všetky tieto podmienky, najmä pokiaľ ide o dodržanie požiadaviek nezávislosti a nestrannosti.

2. Článok 6 ods. 1 nariadenia č. 805/2004 sa má vykladať v tom zmysle, že notár, ktorý spĺňa podmienky stanovené nato, aby ho bolo možné považovať za „súd“, predstavuje „pôvodný súd“ v zmysle článku 4 bodu 6 a článku 6 ods. 1 tohto nariadenia a je teda oprávnený osvedčiť ako európsky exekučný titul taký exekučný príkaz, ktorý vydal a potvrdil jeho vykonateľnosť v prípade, že dlžník nepodal námietky.